

Jaarverslag integriteit en ongewenst gedrag 2024

Waterschap Brabantse Delta

Djuma: 887251
887252

Vastgesteld door dagelijks bestuur op 18 maart 2025

Inhoud:

- **Vooraf door de dijkgraaf**
- **Werken aan bewustwording**
 - Speak Up
 - Onboarding
 - Ambtenarenwet of -belofte
 - Personeelsgesprekken
 - Toets via medewerkersonderzoek
- **Regelingen binnen het waterschap**
 - Wettelijke basis
 - Meldingen en klachten
 - Gedragscode en toolbox
- **Nevenfuncties en financiële belangen**
 - Medewerkers
 - Bestuurders
- **De organisatieopzet voor integriteit bij Brabantse Delta**
 - Dijkgraaf
 - Commissie Geloofsbrieven
 - Integriteitscoördinator
 - Regieteam integriteit
 - Vertrouwenspersonen
 - Landelijke organisaties
- **Onderzoeken naar aanleiding van klachten of meldingen binnengekomen in 2024**
 - Meldingen (vermoeden van misstanden)
 - Klachten (ongewenst gedrag)
 - Anonieme meldingen
- **Andere verslagen: vertrouwenspersonen en klachten over het bestuursorgaan**
 - Verslag in- en externe vertrouwenspersonen
 - Klachten over gedragingen van het bestuursorgaan

Vooraf

Zoals gebruikelijk heeft het onderwerp integriteit binnen het waterschap de nodige aandacht gehad.

Aandacht voor integriteit en ongewenst gedrag is belangrijk. In een organisatie waar meer dan 700 medewerkers aan het werk zijn, kunnen wrijvingen ontstaan, uitingen gedaan worden of handelingen verricht worden die als ongewenst gedrag of als niet-integer bestempeld kunnen worden. Het is belangrijk dit te signaleren en elkaar hierop aan te spreken. En als het nodig is, dat medewerkers ergens terecht kunnen om hun klacht of melding te kunnen bespreken, zich gesteund voelen en dat er een vervolg gegeven wordt aan een klacht of melding. Op die manier proberen we het waterschap een prettige organisatie te laten zijn waar goed en veilig gewerkt kan worden.

Ook voor bestuurders is integer werken belangrijk. Integer werken, zowel van bestuurders als ambtenaren, bepaalt mede het vertrouwen in de overheid.

In het vorige voorwoord kondigde ik aan dat we een bijeenkomst voor het AB en DB over integriteit zouden organiseren. De uitvoering hiervan is echter pas dit jaar (2025) tot stand kunnen komen.

In het voorjaar van 2025 zal ik afscheid nemen als dijkgraaf. Er zal een nieuwe dijkgraaf komen. Die zal op grond van de Waterschapswet en net zoals ik dat gedaan heb de integriteit van het waterschap bevorderen. In dit jaarverslag is te lezen hoe dat is gebeurd. Vooruitkijkend naar 2025 zullen eveneens de nodige activiteiten plaatsvinden om het onderwerp integriteit op de agenda te houden. Een afspraak is in ieder geval alvast gemaakt: het dagelijks bestuur zal voortaan regelmatig integriteit in het bestuurlijke domein in zijn vergadering bespreken. Om ervaringen te delen en van elkaar te leren.

Dit verslag zal aangeboden worden aan de ondernemingsraad en het algemeen bestuur en maakt onderdeel uit van de jaarrekening 2024.

Dijkgraaf,
Kees Jan de Vet

Werken aan bewustwording

De aandacht die in de samenleving leeft voor integriteit en sociale veiligheid is groot. Sinds jaar en dag wordt binnen de organisatie van het waterschap gewerkt aan het op de kaart houden van het onderwerp integriteit. Ook het afgelopen jaar is er de nodige aandacht geweest voor integriteit en sociaal veilig gedrag. Dat gebeurde op verschillende manieren. Dit jaarverslag draagt daaronder mee aan bij.

Een overzicht:

Speak Up

In 2023 is op "Sprakwater" het onderdeel integriteit vernieuwd. Zo is een zgn. Speak Up "tegel" aan de integriteitssite toegevoegd. Daardoor kunnen medewerkers die te maken krijgen met ongewenst gedrag of een vermoeden van misstand in een oogopslag zien waar zij terecht kunnen met een melding of klacht of bij wie zij hulp kunnen vragen. Met name de vertrouwenspersonen zijn hier duidelijk geafficheerd. Deze pagina op "Sprakwater" wordt regelmatig geactualiseerd.

Onboarding

Als medewerkers in dienst komen van het waterschap, dan wordt in het onboardingproces aandacht besteed aan wat het betekent om als ambtenaar/voor een bestuursorgaan te werken. Integriteit is een belangrijk issue in dit onboardingproces. Aan de hand van een presentatie vindt over dit onderwerp een gesprek plaats tussen de nieuwe medewerker en de leidinggevende. Een medewerker van Juridische zaken heeft een presentatie ontwikkeld over wat het betekent om te werken voor de overheid. Dit raakt ook integriteit. Deze presentatie is/wordt geregeld in de verschillende processen en bij het management gehouden.

Ambtenareneed of – belofte

Nieuwe medewerkers leggen altijd de ambtenaren eed of - belofte af. Dit gebeurt tijdens een samenkomst ten overstaan van de dijkgraaf of secretaris-directeur. Naast het daadwerkelijk afnemen van de eed, wordt er tijdens de samenkomst ook onderling gesproken over het belang van integer gedrag. Voor rijksambtenaren is in een nieuwe eed of belofte ontwikkeld. Mogelijk komt er ook een nieuwe modeltekst voor de eed van waterschapsambtenaren.

Personeelsgesprekken

Tijdens personeelsgesprekken, zoals het planningsgesprek, is integriteit een vast onderwerp. Dit komt o.a. tot uiting bij het onderwerp nevenfuncties en/of financiële belangen.

Toets via het medewerkersonderzoek

In 2023 heeft er een periodiek medewerkersonderzoek plaatsgevonden¹. In dat onderzoek zijn ook nadrukkelijk vragen gesteld over onder meer de werksfeer, inclusie, sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen. Uit dit onderzoek bleek dat de medewerkers van het waterschap vinden dat het waterschap het goed doet op genoemde punten. Vaak zit het waterschap op of boven de norm die ook in de benchmark naar voren komt. In alle gevallen is er een groei te zien t.o.v. het vorige onderzoek 2 jaar daarvoor. In 2025 wordt wederom een medewerkersonderzoek gehouden, waarbij ook aandacht besteed wordt aan integriteit.

Regelingen binnen het waterschap

Integriteit wettelijke basis

Het integriteitsbeleid van Brabantse Delta vindt zijn wortels in de Ambtenarenwet. De uitwerking van het beleid is opgenomen in het personeelshandboek. Voor bestuurders is onder meer de Waterschapswet het uitgangspunt.

Klachten en meldingen

Het waterschap maakt onderscheid tussen klachten die gaan over ongewenst gedrag. En meldingen die betrekking hebben op vermoeden van misstanden. Dit laatste gaat over de zgn. klokkenluidersmeldingen. De regeling die ziet op het vermoeden van misstanden had in 2024 geactualiseerd moeten zijn en door het DB vastgesteld moeten zijn. De regeling is inmiddels geactualiseerd en zal in 2025 definitief worden vastgesteld. Ook de OR wordt hierbij geraadpleegd.

¹ Internetspiegel/Effectory Medewerkersonderzoek Waterschap Brabantse Delta, oktober 2023

De regelingen zijn vindbaar op de integriteitssite van het waterschap.

Gedragscodes (voor bestuurders en medewerkers) en toolbox

Voor de medewerkers is ook een gedragscode van toepassing: "Gedragscode waterschap Brabantse Delta."

In 2023 is deze gedragscode ook vertaald in een toolbox, geïnspireerd op de toolboxmethode die gehanteerd wordt bij veiligheidsinstructiekaarten. De toolbox ondersteunt een gesprek binnen een team of groep over cases die met integriteit te maken hebben. De toolbox is vindbaar op de integriteitssite van het waterschap. Afgesproken is dat er in elk team en/of proces regelmatig gesprekken over integer gedrag plaatsvinden (hierbij kan de toolbox ondersteunen). Voor zover bekend is dat regelmatig gebeurt.

In de toolbox wordt behandeld (in aansluiting met de gedragscode voor medewerkers): Omgaan met anderen, Omgaan met gevoelige informatie, Omgaan met bedrijfsmiddelen, Tegengaan van belangenverstrengeling, Gedrag in privé sfeer. In de verschillende processen is de toolbox gebruikt om aandacht te vragen voor het juiste gedrag.

Voor de bestuurders gelden de vastgestelde "Gedragscode integriteit Algemeen bestuur waterschap Brabantse Delta 2019" en de "Gedragscode integriteit dagelijks bestuur Waterschap Brabantse Delta 2019". Deze codes zullen overigens binnenkort weer geactualiseerd worden. Het waterschap heeft hierbij ook een set uitvoeringsregels: "Uitvoeringsregels gedragscode Integriteit algemeen bestuur Waterschap Brabantse Delta 2019 en gedragscode Integriteit dagelijks bestuur Waterschap Brabantse Delta 2019 (aanpassing maart 2023)" In de uitvoering. Aangekondigd is dat BZK in samenspraak met IenW een wetsvoorstel voorbereidt dat ook gaat over hoe te handelen bij integriteitsvraagstukken.

Nevenfuncties en financiële belangen

Medewerkers

Voor de medewerkers worden relevante nevenfuncties en financiële belangen jaarlijks in een personeelsgesprek besproken. Nevenfuncties of financiële belangen worden, voor zover die tot een mogelijke belangenverstrengeling kunnen leiden geregistreerd. De dijkgraaf en portefeuillehouder bedrijfsvoering kunnen – met het oog op transparantie – desgewenst inzage krijgen in relevante nevenfuncties van leidinggevenden.

Het waterschap bevordert medewerkers actief en open te vertellen over nevenfuncties en financiële belangen, voor zover die de belangen van het waterschap kunnen raken.

Bestuurders

De gedragsregels in de codes zien op het vermijden van (de schijn van) belangenverstrengeling.

De nevenfuncties en financiële belangen van bestuursleden worden op de website van het waterschap openbaar gemaakt. Daarbij wordt ook aangegeven of het om een bezoldigde functie gaat of niet.

De leden van het bestuur worden geacht bij wijzigingen van hun nevenfuncties of financiële belangen dit uit eigen beweging te melden. Daarnaast zal voortaan eenmaal per jaar een inventarisatie plaatsvinden van nevenfuncties en financiële belangen bij bestuurders.

Ook de relevante nevenwerkzaamheden van de secretaris-directeur worden op de website van het waterschap openbaar gemaakt worden.

De organisatieopzet voor integriteit bij Brabantse Delta

Dijkgraaf

Dijkgraaf bevordert de bestuurlijke integriteit (artikel 94 lid 2 Waterwet). Dit is onder meer geconcretiseerd in gedragscodes (zowel voor algemeen bestuurders als voor dagelijks bestuurders). Gemeld wordt nogmaals in dit verslag dat voorheen de dijkgraaf ook fungeerde als vertrouwenspersoon voor bestuurders. Sinds 2023 is dat niet meer het geval en zijn er twee externe professionele vertrouwenspersonen beschikbaar.

Regelmatig komen er vraagstukken of aandachtspunten op de tafel van de dijkgraaf waarbij bestuur en integriteit elkaar kunnen raken. Binnen het waterschap is intussen het gebruik ontstaan dat de dijkgraaf vanuit zijn formele rol zoals de wet die noemt, zich over een dergelijke zaak laat

adviseren door de integriteitscoördinator. Om zo voldoende objectiviteit in te bouwen bij een dergelijke vraag of aandachtspunt.

Commissie geloofsbrieven

Het algemeen bestuur heeft een zgn. Commissie Geloofsbrieven ingesteld. Deze commissie toetst zo nodig de nevenfuncties en financiële belangen van (nieuwe) leden van het algemeen bestuur.

Integriteitscoördinator

Er is een coördinator integriteit. Deze adviseert over het beleid (aan directie en dagelijks bestuur). Dit gebeurt in samenspraak met het proces Organisatie, ondernemingsraad, het directieteam en het dagelijks bestuur.

Daarnaast kan de coördinator opdracht krijgen om namens het dagelijks bestuur individuele integriteitskwesties te laten onderzoeken, al dan niet met behulp van (externe) andere onderzoekers, en daarover te adviseren aan het dagelijks bestuur

Regieteam integriteit

Op ambtelijk niveau is er een regiegroep integriteit. Deze groep geldt als klankbordgroep om het integriteitsbeleid te blijven actualiseren. De groep is breed samengesteld. Een OR-lid is ook toegevoegd aan deze regiegroep. Afgelopen jaar is de regiegroep weinig bijeengewees. In 2025 wordt geëvalueerd of deze opzet op deze manier voortgezet moet worden.

Vertrouwenspersonen

Er zijn 3 interne vertrouwenspersonen waar een medewerker terecht kan voor advies als hij of zij geconfronteerd wordt met een integriteitsissue of ongewenst gedrag. Zij zijn goed opgeleid voor deze rol, zijn ingebed in een professioneel netwerk en hebben in hun rol een volstrekt onafhankelijke positie.

Naast de interne vertrouwenspersonen is in 2023 een externe vertrouwenspersoon benoemd. In 2024 is nog een externe vertrouwenspersoon aangesteld. Deze twee externe vertrouwenspersonen zijn tevens ook aangesteld als externe vertrouwenspersoon voor bestuurders. Beide externe vertrouwenspersonen zijn werkzaam bij een organisatie die diensten aanbiedt op het gebied van integriteit. Zij zijn ingebed in een professionele organisatie en worden permanent getraind en opgeleid.

Advies en onderzoek door externe organisatie

Het waterschap heeft in 2024 een overeenkomst gesloten met een externe partij die bij (gevoelige) integriteitskwesties kan adviseren en een feiten- en integriteitsonderzoek kan verrichten. Deze organisatie werkt met een vastgesteld protocol.

Landelijke organisaties

Het waterschap is aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie Ongewenst gedrag voor de Decentrale Overheid. Medewerkers die dit wensen kunnen rechtstreeks aan de LKOG vragen een onderzoek te doen.

Als het gaat om vermoeden van misstanden, dan kan een medewerker zich wenden tot het Klokkenluidershuis.

Onderzoeken naar aanleiding van klachten of meldingen binnengekomen in 2024

Als er sprake is van een vermoeden van een misstand of van ongewenst gedrag dan kan iemand altijd een formele melding of klacht indienen.

Het gebeurt ook dat het niet tot een formele melding of klacht komt, maar dat door de organisatie zelf maatregelen getroffen worden en/of begeleiding geboden wordt. Die aanpak leidt doorgaans tot een betere oplossing. Een en ander neemt niet weg dat een betrokkene ook bij die aanpak altijd, op elk moment, een klacht of een melding kan indienen.

Bij een formele klacht of melding hebben de integriteitscoördinator, (interne) onderzoekers en de vertrouwenspersonen hierbij een rol.

Meldingen en klachten

Binnen het waterschap zijn enkele onderzoeken uitgevoerd naar aanleiding van ingediende meldingen of klachten.

Meldingen (vermoeden van misstanden)

1) Eind 2023 kwam een anonieme melding over het opladen van een privé elektrische auto op een waterschapslocatie, zonder toestemming. Het onderzoek hiernaar vond in 2024 plaats.

Het opladen vond plaats via een 'gewoon' stopcontact. Dit was in strijd met de gedragscode.

Medewerker is hierop aangesproken door middel van een schriftelijke waarschuwing en diende het voordeel terug te betalen.

2) Er is een anonieme melding ontvangen over een medewerker die mogelijk middelen van het waterschap voor privédoeleinden gebruikte en eigendommen van het waterschap onderhands gekocht zou hebben. Uit het onderzoek bleek dat de anonieme melder de feiten niet correct had en eigen conclusies hieraan verbonden had. Er was geen sprake van oneigenlijk gebruik van middelen van het waterschap. En de medewerker had geen eigendommen verkregen van het waterschap.

3) Er is een anonieme melding ontvangen over het doorverkopen van kachelhout en het toe-eigenen van afasteringspalen door een medewerker. T.a.v. het eerste punt: Niet is vastgesteld kunnen worden dat hout is doorverkocht. De regels over het mogen meenemen van snoeihout dat vrijkomt bij het schoonmaken van onderhoudsstroken en taluds, zijn nogmaals gepubliceerd op Spraakwater. Tevens is het advies gegeven dit op een andere manier te gaan regelen.

T.a.v. dat laatste punt is onderzoek gedaan door een extern bureau. Dit verwijt is niet vastgesteld kunnen worden.

Klacht (ongewenst gedrag)

Er zijn in 2024 geen klachten ontvangen over ongewenst gedrag.

Anonieme meldingen

Overigens kan alleen bij meldingen van een vermoeden van een misstand een melding anoniem gedaan worden. Dit zal ook terugkomen in de te actualiseren regeling conform de modeltekst van het Huis voor Klokkenluiders. Het is goed dat dit kan, tegelijkertijd werken we aan een open cultuur, waar veilig feedback gegeven kan worden, zodat niet of zo minmogelijk van anonieme meldingen gebruik gemaakt hoeft te worden.

Overigens zijn volledige anonieme klachten over ongewenst gedrag in beginsel niet mogelijk.

Andere verslagen: vertrouwenspersonen en klachten over het bestuursorgaan

Verslag interne en externe vertrouwenspersonen

De vertrouwenspersonen zowel de in- als de externe brengen afzonderlijk verslag uit aan de dijkgraaf en secretaris-directeur. Er vindt afstemming plaats over de constatering in deze verslagen tussen de externe vertrouwenspersoon en de interne vertrouwenspersonen.

De in- en externe vertrouwenspersonen bespreken het verslag met de dijkgraaf en secretaris-directeur. In deze gesprekken wordt vooral gesproken over eventuele leer- en verbeterpunten en de gang van zaken rondom de inzet van de vertrouwenspersonen. Daarbij worden nooit individuele zaken besproken en wordt anonimiteit gegarandeerd.

Klachten over gedragingen van het bestuursorgaan

Soms komen er ook klachten binnen van inwoners en bedrijven over gedragingen door medewerkers van het waterschap. Het gaat hierbij om klachten met als grondslag artikel 9:1 van de Algemene wet bestuursrecht. Een dergelijke klacht richt zich tegen het bestuursorgaan (dagelijks bestuur) en wordt ook beschouwd als een gedraging van het bestuursorgaan. De uiteindelijke beslissing staat ook open voor bezwaar en beroep. Van deze klachten wordt afzonderlijk registratie bijgehouden en de opvolging bewaakt. Het voorliggende verslag gaat niet over dit soort klachten.

